

BESLUT
2013-01-28

Klagande

NN

Det överklagade beslutet

Centrala studiestödsnämndens (CSN) beslut den 29 september 2012 – Enheten för utländska medborgare

Saken

Rätt till svenskt studiestöd för EU-medborgare

Nämndens beslut

Nämnden beslutar att NN har grundläggande rätt till svenskt studiestöd för hela den sökta perioden.

Nämndens beslut får enligt 6 kap. 11 § studiestödslagen inte överklagas.

Ärendet

NN, som är medborgare i Italien, ansökte om studiemedel för studier på grundskolenivå under tiden den 20 augusti – den 21 december 2012. Han uppgav att han är sammanboende med en svensk medborgare sedan juli 2011 och de sammanbott i Italien under tiden mars – september 2010. Han redogjorde även för tid då han studerat och varit registrerad som arbetssökande.

CSN beviljade grundläggande rätt till svenskt studiestöd till och med vecka 35 eftersom NN sågs som anhörig till migrerande arbetstagare. För tiden därefter avlog CSN ansökan med motiveringen att hans maka inte kunde ses som ofrivilligt arbetslös eftersom hon inte blivit uppsagd från en anställning utan haft ett tidsbegränsat kontrakt som löpt ut enligt avtal.

NN överklagade beslutet den 16 oktober 2012 och anförde i huvudsak att A-kassan betraktar hans fru som ofrivilligt arbetslös och att hon betalar skatt på den ersättning hon erhåller från A-kassan.

CSN överlämnade ärendet den 25 oktober 2012 och anförde bl.a. följande i ett yttrande. NN kom till Sverige i augusti 2011 och har inte varaktigt anknytning till Sverige. Han har inte förvärvat arbetat eller motsvarande i Sverige i två år och uppfyller inte heller villkoret om två års sammanboende i Sverige. NN:s maka har

arbetat i Sverige men arbetet upphörde den 31 augusti 2012. Statusen som arbetstagare kan kvarstå för en person som slutat arbeta om han eller hon har blivit ofrivilligt arbetslös och därefter registrerat sig vid en svensk arbetsförmedling. CSN anser att NN:s maka inte kan ses som ofrivilligt arbetslös eftersom hennes anställning var ett tidsbegränsat vikariat. En person som har haft en på förhand given tidsbegränsad anställning kan enligt CSN:s bedömning inte vid anställningens slut åberopa att han eller hon blivit ofrivilligt arbetslös.

NN har beretts tillfälle att komma in med synpunkter på CSN:s yttrande men inte hörts av.

Av handlingarna i ärendet framgår att NN:s maka arbetat som vikarie i ett kundcentrum från och med den 1 mars 2011 och att hon hade ett avtal till och med den 31 augusti 2012. Vidare har NN uppgett att hon är inskriven vid arbetsförmedlingen.

Författningsbestämmelser

Av 3 kap. 4 § studiestödslagen (1999:1395) framgår att studiemedel får lämnas också till studerande som inte är svensk medborgare, om den studerande

1. är bosatt i Sverige och har permanent uppehållstillstånd här, samt
2. har bosatt sig i Sverige huvudsakligen i annat syfte än att genomgå utbildning här.

Kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 gäller inte för medborgare med uppehållsrätt enligt 3 a kap. 3 eller 4 § utlänningslagen (2005:716) som fått en varaktig anknytning till Sverige.

Studiemedel får lämnas även om kravet på permanent uppehållstillstånd i andra stycket 1 inte är uppfyllt, om det finns särskilda skäl för det.

Av 1 kap. 4 § första och andra styckena, 5 § första stycket och 6 § första stycket framgår att vissa utländska medborgare skall jämföras med svenska medborgare.

Undantag från ovan angivna föreskrifter kan även göras om den sökande kan härleda rättigheter från EU-rätten. Prövning enligt EU-rätten görs utifrån förordning (EU) nr 492/2011, direktiv 2004/38 samt praxis från EU-domstolen. För att en utländsk medborgare ska jämföras med svensk medborgare när det gäller rätt till studiestöd krävs att han eller hon är arbetstagare i Sverige eller bedriver beskattningsbar verksamhet i Sverige som egenföretagare. Arbetet eller verksamheten ska ha haft en viss varaktighet och dessutom ha varit av tillräcklig omfattning. För den som inte längre är arbetstagare eller egenföretagare i Sverige krävs att de planerade studierna avser en vidareutbildning inom det egna yrkesområdet. En person som drabbats av ofrivillig arbetslöshet efter att ha fullgjort en anställning som varit tidsbegränsad till mindre än ett år kan behålla sin ställning som arbetstagare eller egenföretagare under minst sex månader om han eller hon anmält sig som arbetssökande. Vidare framgår att anhöriga till migrerande arbetstagare eller egenföretagare i Sverige ska jämföras med svenska medborgare.

Nämndens bedömning

NN har anfört att hans maka är ofrivilligt arbetslös. Fråga är vad som enligt EU-rätten avses med begreppet ofrivilligt arbetslös.

Med ofrivillig arbetslöshet avses i första hand att en arbetstagare blir uppsagd från en löpande anställning. Av EU-domstolens dom den 6 november 2003 (mål C-413/01 Ninni-Orasche) framgår dock att den anställde i vissa fall kan räknas som ofrivilligt arbetslös även när arbetslösheten beror på att en tidsbegränsad anställning löper ut. Det kan finnas olika anledningar till att anställningen ingås för en begränsad period, såsom att det rör sig om säsongsarbete, att marknaden i fråga är konjunkturkänslig eller att det i lagstiftningen ställs stränga krav. Vid prövning av om en sökande blev arbetslös frivilligt eller ofrivilligt kan bland annat beaktas sådana omständigheter som branschsedvänja, möjligheten att finna arbete som inte är tidsbegränsat, intresset att endast åta sig ett tidsbegränsat arbete och möjligheterna att förlänga avtalet.

På den svenska arbetsmarknaden är många arbeten av tidsbegränsad karaktär oavsett arbetstagarens önskemål. NN:s maka har haft ett längre vikariat, vilket till sin natur är en tidsbegränsad anställning. Hon har således inte haft någon möjlighet att själv påverka om anställningen skulle förlängas utan detta har varit en fråga om arbetsgivarens behov. Anställningens längd talar också för att hon blev ofrivilligt arbetslös när vikariatet löpte ut. Några omständigheter som tyder på att maken inte önskat fortsatt anställning har inte framkommit.

Sammantaget finner nämnden att NN:s maka ska ses som ofrivilligt arbetslös och att hon därigenom behåller sin status som migrerande arbetstagare enligt EU-rätten. Av detta följer att NN har grundläggande rätt till svenskt studiestöd för hela den sökta perioden.

Mats Törnered

Cecilia Hedenström

Beslut har fattats av Bertil Ekholm, ordförande i Överklagandenämnden, Charlotte Waas, vice ordförande, Mats Törnered, direktör, samt ledamöterna Natalia Glowniak, Marie-Louise Holmberg, Margareta Lindhagen, Ulrika Lindmark och Christian Sjöstrand.

Föredragande: Cecilia Hedenström

Kopia till CSN
CSN, rättsavdelningen